

Kommunfullmäktige

Revisionsberättelse för Uppsala kommun 2014

Redogörelse

Undertecknade, av kommunfullmäktige i Uppsala kommun valda revisorer, har granskat kommunstyrelsens och nämndernas verksamhet för år 2014 och genom de utsedda lekmannarevisorerna verksamheterna i de kommunala bolagen.

Granskningen har utförts enligt kommunallag och god revisionssed i kommunal verksamhet.

Granskningsverksamheten har haft den omfattning och inriktning samt givit det resultat, som redovisas i bilagan "Revisorernas redogörelse för 2014 års verksamhet", samt i granskningsrapporter avseende de kommunala bolagen från lekmannarevisorerna.

Revisorerna skall utifrån lagstiftningen om god ekonomisk hushållning bedöma om resultatet i bokslutet är förenligt med de mål för den ekonomiska förvaltningen som fullmäktige beslutat om. Vår samlade bedömning är att 2014 års resultat ej är helt förenligt med god ekonomisk hushållning. De finansiella målen för kommunen uppnås inte. Detta gäller både målet att resultatet ska uppgå till 2% av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning och målet att de skattefinansierade investeringarna långsiktigt ska finansieras till 75% med egna medel. Kommunledningen konstaterar att den ekonomiska situationen är mycket ansträngd då det finns ett icke obetydligt strukturellt underskott som kräver omfattande åtgärder. Det bör dock noteras att nettokostnadsökningen för 2014 är lägre än föregående år.

Soliditeten i kommunkoncernen har sjunkit från 36 % till 31 % exklusive ansvarsförbindelser för pensioner intjänade före 1998. En svag soliditet och det negativa resultatet innebär att kapaciteten för att genomföra planerade investeringar försämras. Vi instämmer i kommunledningens bedömning att det krävs en tydlig strategi och prioritering de närmaste åren i kommunens investeringar för att möta kommunens tillväxt, förändringar i befintliga fastighetsinnehav och övrig utveckling inom kommunen.

Vi har under tidigare år noterat brister i underlagen för verksamhetsmässig måluppfyllelse. Av vår översiktliga genomgång av nämndernas egna bokslut 2014 kan vi konstatera att tidigare års synpunkter kvarstår i stora delar. Vi kan konstatera att många mål inte nås och att måluppfyllelsen är svår att bedöma för många effektmål då flera indikatorer saknar bedömningsunderlag. Bedömningarna av måluppfyllelsen för kommunens verksamhetsområden som görs i den samlade årsredovisningen saknar enligt vår mening i flera fall stöd från resultatet av uppföljningen av nämndernas effektmål. Vi saknar också en samlad redovisning av bolagens måluppfyllelse av lämnade ägardirektiv.

Revisionen har under 2012 - 2014 genomfört särskilda insatser inom området Etik och Korruption. Resultatet av insatserna har visat ett tydligt behov av förbättringar, som skulle minska risken för oegentligheter, inom flera områden.

Vi har tidigare år noterat allvarliga brister i den interna kontrollen i väsentliga processer såsom lönerutin, barnomsorgssystem, behörighetstilldelning och kontroll avseende viktiga IT-system samt rutin för utbetalningar. Vår bedömning är att det alltså kvarstår allvarliga brister i den interna kontrollen som snarast måste åtgärdas. Vi har noterat att flera åtgärder initierats för att förstärka den interna kontrollen. I likhet med föregående år anser vi att tidsutdräkten för att åtgärda identifierade svagheter i den interna kontrollen i flera fall är allt för lång. Kommunstyrelsen bör omgående säkerställa att påtalade svagheter åtgärdas.

Revisionen har biträts av PwC. Skrivelse med anledning av årets granskning samt en redogörelse över vår granskningsverksamhet för år 2014 lämnas som bilagor till revisionsberättelsen.

Vi tillstyrker att Kommunfullmäktige fastställer resultaträkningen och balansräkningen för kommunen och för kommunkoncernen.

Ansvarsfrihet

Mot bakgrund av vår samlade bedömning tillstyrker vi att kommunstyrelsen och övriga nämnder samt de enskilda förtroendevalda i dessa organ beviljas ansvarsfrihet för 2014 års verksamhet.

Uppsala den 17 april 2015

Lars-Olof Lindell
Ordförande

Jörgen Ullenhag
Vice ordförande

Hans Edlund

Birgitta Erixon

Roger Thelander

Ove Heimfors

Sture Jansson

Niclas Malmberg

Sophia Resman

Inger Söder-Wolgast

Gunilla Zetterling

BILAGOR TILL REVISIONSBERÄTTELSEN

- Bilaga 1 Skrivelse med anledning av granskningsverksamheten 2014
- Bilaga 2 Redogörelse för revisionsverksamheten år 2014
- Bilaga 3 Granskningsrapport avseende kommunens bokslut och årsredovisning
- Bilaga 4 Granskningsrapporter för kommunens bolag

Bilaga 1 till revisionsberättelsen

Kommunfullmäktige

Skrivelse med anledning av granskningsverksamheten 2014

Uppsala kommuns valda revisorer, har granskat kommunstyrelsens och nämndernas verksamhet för år 2014 och genom de utsedda lekmannarevisorerna verksamheterna i de kommunala bolagen. En viktig utgångspunkt i vår revision är att vårt arbete skall vara stödjande och bidra till förstärkningar av kommunens verksamhet. Under 2014 har dialogen med styrelser, nämnder och förvaltningar fortsatt. Detta har bl a skett vid de hearings som anordnats kring väsentliga frågor som rör de kommunala nämnderna och bolagens verksamhet.

En stor del av kommunens verksamhet bedrivs genom de helägda kommunala bolagen. Vi har under året arbetat aktivt för att förstärka lekmannarevisorernas roll i de kommunala bolagen och utvecklat vår arbetsmodell för revision av den samlade verksamheten i kommunen inkl de kommunala bolagen.

Uppsala kommuns förtroendevalda revisorer vill med anledning av granskningsverksamheten 2014 framhålla följande:

1. Årsredovisning och bokslut

Resultatet för 2014 uppgår till -165 mkr att jämföra med 919 mkr föregående år. Kommunkoncernens resultat för 2014 uppgår till -110 mkr.

Nettokostnadsökningarna i kommunens verksamheter har dämpats. Under året ökade nettokostnaderna med 2,4 % jämfört med 3,3 % föregående år.

Nämnders och styrelser sammanlagda resultat uppgår till ca – 25 mkr, vilket är 87 mkr sämre än prognosen som lämnades i augusti. Det är framförallt Kommunstyrelsens resultat som avviker från prognosen. Kommunstyrelsen redovisar ett underskott med 52 mkr, vilket förklaras till största delen av kostnader förknippade med förvärvet av Ulleråkersområdet (avskrivningar, kapitalkostnader och driftskostnader). Realisationsvinster från mark och exploateringsverksamheten blev betydligt lägre än vad som ingick i prognosen.

Vi bedömer att förvaltningsberättelsens översikt och upplysningar i allt väsentligt överensstämmer med krav enligt den kommunala redovisningslagen.

Vi instämmer i kommunens bedömning av balanskravet. Årets balanskravsresultat uppgår till -158 mkr. Från årets resultat -165 mkr har avdragits vinster vid försäljning av anläggningstillgångar med 7 mkr. Vidare har synnerliga skäl åberopats för att inte återställa eget kapital. Det skäl som åberopas är omställningskostnader med 31 mkr och en återföring av tidigare "reservationer" för

Bilaga 1 till revisionsberättelsen

pensioner (ackumulerat 385 mkr) med 130 mkr. Reservationerna har skett inom eget kapital.

Finansiella mål för god ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige har fastställt finansiella mål för god ekonomisk hushållning. Över tiden skall ett överskott med 2,0 % av skatter och kommunalekonomisk utjämning uppnås. Då årets resultat är negativt har målet inte uppnåtts.

Det finansiella målet för investeringar är en långsiktig självfinansieringsgrad om 75 % av skattefinansierade investeringar. Självfinansieringsgraden uppgår för 2014 till 3 % och målet har därmed inte uppnåtts.

Vår samlade bedömning är att 2014 års resultat ej är helt förenligt med god ekonomisk hushållning. Detta gäller både målet att resultatet ska uppgå till 2% av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning och målet att de skattefinansierade investeringarna långsiktigt ska finansieras till 75% med egna medel. Det bör dock noteras att nettokostnadsökningen för 2014 är lägre än föregående år.

Soliditeten i kommunkoncernen har sjunkit från 36 % till 31 % exklusive ansvarsförbindelser för pensioner intjänade före 1998. En svag soliditet och det negativa resultatet innebär att kapaciteten för att genomföra planerade investeringar försämras. Vi instämmer i kommunledningens bedömning att det krävs en tydlig strategi och prioritering de närmaste åren i kommunens investeringar för att möta kommunens tillväxt, förändringar i befintliga fastighetsinnehav och övrig utveckling inom kommunen.

Redovisning av måluppfyllelse

Vi har under flera år noterat brister i underlagen för bedömning av måluppfyllelse. Vi kan av vår översiktliga genomgång av nämndernas egna bokslut 2014 konstatera att flertalet nämnder brutit ner inriktningsmålen i effektmål och angett mätbara indikatorer.

Av vår översiktliga genomgång av nämndernas egna bokslut 2014 kan vi konstatera att tidigare års synpunkter kvarstår i stora delar. Vi kan konstatera att många mål inte nås och att måluppfyllelsen är svår att bedöma för många effektmål då flera indikatorer saknar bedömningsunderlag.

Bedömningarna av måluppfyllelsen för kommunens verksamhetsområden som görs i den samlade årsredovisningen saknar enligt vår mening i flera fall stöd från resultatet av uppföljningen av nämndernas effektmål.

Vi har noterat att ett arbete pågår med översyn av IVE-processen men att detta har sikte på 2016. I det arbetet är det mycket viktigt att kommunen finner en bra modell för övergripande verksamhetsuppföljning för att säkerställa en god styrning och återrapporering av kommunens verksamheter. För närvarande är vår

Bilaga 1 till revisionsberättelsen

bedömning att kommunfullmäktige har begränsade möjligheter att följa upp måluppfyllelsen för kommunens verksamheter.

2. Intern kontroll

Vi har tidigare år noterat allvarliga brister i den interna kontrollen i väsentliga processer såsom lönerutin, barnomsorgssystem, behörighetstilldelning och kontroll avseende viktiga IT-system samt rutin för utbetalningar. Vi kan konstatera att vissa åtgärder vidtagits/planeras för att skapa god intern kontroll i redovisningsprocessen, men fortfarande kvarstår brister som påtalats under många år.

Under 2014 har vi genomfört en uppföljning av 2013 års fördjupade genomgång av styrelser och nämnders arbete övergripande arbete med intern kontroll. Utifrån uppföljningen konstaterar vi:

- Arbetet med internkontroll och förebyggande arbete för att minska risker för korruption och oegentligheter har stärkts under året, se dock identifierade brister i processer enligt ovan.
- Kommunstyrelsen respektive Uppsala Stadshus genomför uppföljning av nämndernas/styrelsernas/bolagens interna kontroll.
- I likhet med föregående år kan vi notera att styrelser och nämnder inte behandlar samtliga översända revisionsrapporter.

3. Fördjupade granskningsinsatser

Vi har genomfört ett flertal fördjupade granskningsinsatser. Flera granskningar indikerar att åtgärder behöver vidtas för att förbättra verksamheten. Det gäller bl a följande områden:

- *Avtal om placering i hem för vård och boende samt stödinsatser*
- *Granskning av öppenvård för missbrukare*
- *Avtalshantering och kontroll*
- *Kommunens LSS-verksamhet*
- *Hantering av avveckling av medarbetare*
- *Förskolans chefsorganisation*
- *IT i skolan*
- *Granskning av skolans studie- och yrkesvägledning*

Granskningarnas resultat har i olika sammanhang kommunicerats med styrelser och nämnder. Det är väsentligt att åtgärder vidtas för att komma till rätta med problemen utifrån de iakttagelser som gjorts. Se bilaga 2.

Bilaga 1 till revisionsberättelsen

4. Etik och korruption

Revisionen har sedan 2012 genomfört särskilda insatser inom området Etik och Korruption. Resultatet av insatserna har visat ett tydligt behov av förbättringar, som skulle minska risken för oegentligheter, inom flera områden. Till följd av detta har kommunstyrelsen under våren 2014 antagit ett antal nya och uppdaterade riktlinjer och policies för att stärka det förebyggande arbetet mot mutor och korruption inom kommunen. Under 2014 har vi genomfört en uppföljning av den visselblåsarfunktion kommunen inrättade i början av året. Funktionen som den är utformad i nuvarande form behöver ses över och utvecklas.

Vi har anordnat utbildningar för förtroendevalda och tjänstemän vid ett flertal tillfällen och utbildningar kommer även att genomföras under våren 2015 främst riktade till nytillträdna politiker i nämnder och styrelser. Sammantaget har ca 240 personer genomgått utbildningarna hittills.

Vi kan genom vår protokollsläsning konstatera att området Etik och Korruption, i begränsad utsträckning, tycks ha varit upp för diskussion i kommunens nämnder och styrelser. Under hösten 2014 kan vi notera en ökad aktivitet men fortfarande är inslagen för få i de internkontrollplaner som legat till grund för 2014 års uppföljningar. Sammantaget medför detta en otydlighet kring hur den kommunicerade nolltoleransen omsätts i praktisk handling och att det finns förbättringar att göra i det förebyggande arbetet.

5. Dialoger och hearings

Vi har under året fortsatt arbetet med dialoger och hearings kring olika granskningar och aktuella frågor. Dialoger har bl a förts med fullmäktiges presidium, kommunstyrelsen, styrelsen för vård och bildning och styrelsen för teknik och service samt med de kommunala bolagen. Vi har haft utbildningsdag för revisorer i länets kommuner samt landstinget. Vi har haft nätverksträff med revisorer i Stockholm-Mälardalen samt nämnd- och bolagsdagar med kommunens nämnder respektive bolag.

6. Lekmannarevision

Vi har under 2014 genomfört revisionen av bolagen enligt fastställd revisionsplanering. Granskningen har omfattad följande delar:

- Uppföljning av noteringar lekmannarevision föregående år.
- Har bolagsordningar anpassats till förändringar i kommunalbolagen.
- Granskning av VD:s och styrelsens ansvarsutövande.
- Granskning av uppfyllande av ägardirektiv.
- Granskning av implementering av policydokument.
- Bedömning av roller och ansvar i enlighet med ägarpolicy.
- Avstämning av principiella frågor kommunfullmäktige.
- Bedömning av arbetet med internkontroll.

Bilaga 1 till revisionsberättelsen

- Bedömning av rutiner för investeringar.
- Granskning av rutiner för att förebygga risker för oegentligheter.
- Granskning av rutiner för sponsringsverksamhet.
- Granskning av arbete med kundservice och kundnöjdhet.
- Granskning av koncerngemensamma arrangemang.
- Styrelseenkät

Under 2014 har även en bolagsdag genomförts med inriktning mot styrelsens ansvar och arbetsformer, affärsrisker och affärsmodeller i kommunala bolag, lagstiftning och ägarstyrning.

Granskningen har avrapporterats till respektive bolag. Granskningsrapporter bifogas kommunens revisionsberättelse.

7. Avslutning

En sammanfattning av våra granskningsresultat under året redovisas i bilaga 2 "Redogörelse för genomförda revisionsinsatser 2014". Våra rapporter finns tillgängliga på kommunens hemsida. Rapporterna nås genom sökvägen, www.uppsala.se/revision.

Uppsala den 17 april 2015

Lars-Olof Lindell
Ordförande

Jörgen Ullenhag
Vice ordförande

Hans Edlund

Birgitta Erixon

Roger Thelander

Ove Heimfors

Sture Jansson

Niclas Malmberg

Sophia Resman

Inger Söder-Wolgast

Gunilla Zetterling

Bilaga 2 till revisionsberättelsen

Kommunfullmäktige

Redogörelse för revisionsverksamheten år 2014

Vi har granskat verksamheten i enlighet med verksamhetsplan för år 2014.
PwC har biträtt vid revisionen.

Dialoger, hearings, nätverk

Vi har under året fortsatt arbetet med dialoger och hearings kring olika granskningar och aktuella frågor. Dialoger har bl a förts med fullmäktiges presidium, kommunstyrelsen, styrelsen för vård och bildning och styrelsen för teknik och service samt med de kommunala bolagen. Vi har haft utbildningsdag för revisorer i länets kommuner samt landstinget. Vi har haft nätverksträff med revisorer i Stockholm-Mälardalen samt nämnd- och bolagsdagar med kommunens nämnder respektive bolag.

Samverkan kring gemensamma nämnder

Möte har genomförts med berörda kommuners revisorer kring revisionen av gemensam Överförmyndarnämnd och Räddningsnämnd.

Fortsatt satsning på etik och korruption

Vi har under året fortsatt vår satsning på att förebygga korruption genom utbildning av förtroendevalda och tjänstemän. Hittills har ca 240 personer genomgått utbildningar och ytterligare utbildningar kommer under våren.

Fördjupade granskningsinsatser under året

Rapporterna med revisionsskrivelser har under året successivt skickats till berörda styrelser och nämnder. Samtliga rapporter finns tillgängliga hos kommunfullmäktiges presidium samt hos kommunrevisionen. Nedan redovisas en sammanfattning av slutsatserna i rapporterna. Våra rapporter finns tillgängliga på kommunens hemsida. Rapporterna nås genom sökvägen, <http://www.uppsala.se/revision>.

Granskning av kommunens hantering av avslut av anställningar

PwC har på vårt uppdrag genomfört en granskning av hur kommunen hanterar avslut av anställningar. Granskningen har syftat till att undersöka om kommunen har en tillfredsställande och effektiv process inför och i samband med frågor som rör avslut av anställningar. Granskningens slutsats är att processen inte fullt ut är tillfredsställande och effektiv. Bedömningen är gjord på följande grunder:

Positivt

- + Det operativa chefsstödet har centraliserats till ett HR-center som har utarbetade rutiner för att driva en rättsäker process som ser lika ut i hela kommunen
- + I det arbetsrättsliga rådet förs samråd om aktuella ärenden vilket innebär att kommunens hela HR-organisation har information om vad som är aktuellt och också kan använda sin samlade kompetens för att hitta lösningar

Bilaga 2 till revisionsberättelsen

+ Det finns tillfredsställande rutiner för matchning och omplacering inom och mellan förvaltningar

+ Samråd förs med SKL för att i möjligaste mån nå överenskommelser på lokal nivå och därmed undvika de höga kostnader som det innebär när ett ärende går vidare till tvisteförhandling på central nivå

Negativt

- Reglemente och delegationsordningen inom personalområdet är otydlig och följs inte fullt ut

- Det saknas rutiner för att till kommunstyrelsen anmäla beslut fattade på delegation

- Det förs ingen samlad statistik och uppföljning av hur många avslut som görs och vilka ekonomiska ersättningar som dessa leder till

- Även om rutiner finns för verksamhetens påverkan av beslut uppfattar cheferna inte alltid att de haft möjlighet att påverka

- Chefernas kunskaper inom arbetsrätt och rehabilitering upplevs bristfällig och någon obligatorisk utbildning för chefer har inte genomförts på många år.

Förslag till åtgärder

För att utveckla verksamheten lämnas följande rekommendationer:

- Se över reglementet för kommunstyrelse och nämnder, delegationsordning och arbetsgivarstadga så att det blir rätt och tydligt
- Utarbeta rutiner för anmälan av delegationsbeslut som ger arbetsgivaren möjlighet att följa de beslut som fattas på delegation
- Hitta ett gemensamt sätt att föra statistik över ärenden som avslutas så att det möjliggör att enkelt följa och utvärdera utvecklingen inom området
- Dokumentera på vilket sätt berörd chef varit involverad och informerad i processen innan ett avslut av anställning och överenskommelse om ekonomisk ersättning
- Inventera chefernas kunskaper i arbetsrätt och rehabilitering och genomför en obligatorisk utbildning för dem som har bristande kunskaper

Granskning av styrning och uppföljning av insatsen Boende med stöd

PwC har på vårt uppdrag granskat kommunens styrning och uppföljning av insatsen Boende med stöd. I granskningen har inte ingått att bedöma verksamheten i anlitade företag. Av granskningen framgår följande:

De beslut som nyligen tagits av nämnden innebär en väsentlig förbättring av styrningen. Den inköpsgrupp som bildats hanterar alla avrop via befintliga avtal och inköp, exempelvis direktköp. Syftet är att öka kontrollen och uppföljningen. Den förändring som nu genomförts med fyra ramavtalsupphandlade leverantörer ger också förutsättningar för en bättre kontroll och enhetligare prisbild. Nämnden har och planerar upphandlingar och avtal av flera typer av insatser som komplement till ramavtalsupphandlingen. Vi kan dock se en risk att upphandlade tjänster inte helt täcker de behov av insatser som finns.

Bilaga 2 till revisionsberättelsen

Den kontroll som hittills gjorts av upphandlade företag uppfattar vi i huvudsak berör formella uppgifter som F-skattesedel mm. Förvaltningen har också en upphandlad övervakningstjänst som informerar genom en markör om vissa händelser inträffar i bolagen. Någon djupare kontroll av företagen och dess resurser och bemanning uppfattar vi inte görs.

Vår bedömning är att uppföljningen och kontrollen av kvalitén i de tjänster upphandlade företag inom insatsen boende med stöd kan fördjupas och utvecklas. Även om verksamhet som upphandlas inte skulle vara tillståndspliktigt kan nämnden själv efterfråga uppgifter från leverantörer för att säkra en så god kvalitet som möjligt. Nämnden kan också begära tillsyn av IVO oavsett om verksamheten är tillståndspliktig. Vi uppfattar att det finns en delad bild inom nämnden om kvalitén inom upphandlade tjänster inom detta område. Från förvaltningens sida framhålls att inga klagomål inkommit från vare sig klient, leverantör eller annan.

De pågående statliga utredningarna påpekar att begreppet stödboende är en "gråzon" i lagstiftningen. Mot bakgrund av vad som hittills framkommit i utredningarna förefaller införande av tillståndsplikt sannolikt. De kontroller som görs vid tillståndsprövning av IVO är dock begränsade och det kan finnas skäl för kommunen att göra egna kvalitetskontroller av bl a den upphandlade verksamheten och/eller begära särskild tillsyn av IVO. Den vård och behandling som drivs under familjehemsliknande former bör enligt vår mening även omfattas av kvalitetskontroller och tillsyn.

Det har under granskningens gång framkommit synpunkter att handläggare i berörd förvaltning även ska ha bisysslor i upphandlade företag. Vi har i utredningen inte kunnat finna att detta gäller nu avseende insatsen boende med stöd. Vi vill dock påtala vikten av att regelbunden information om regler för bisysslor lämnas till anställda och att denna fråga tas upp med varje medarbetare årligen vid medarbetarsamtal. En anställd som åtar sig en bisyssla skall informera detta till arbetsgivaren (kommunen) och få denna godkänd.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om socialnämnden för barn och unga säkerställt en ändamålsenlig styrning och uppföljning av placeringar av ungdomar i stödboende. Vår bedömning är att nämnden under året fattat beslut och vidtagit åtgärder för att säkerställa en ändamålsenlig styrning och uppföljning av placeringar av ungdomar i stödboende. Den information vi fått från IVO indikerar dock att delar av verksamheten inte följer gällande lagstiftning. Vi kan också konstatera att IVO gett olika information vid olika tillfällen.

Det är viktigt att nämnden klargör hur lagstiftningen ska tolkas för denna verksamhet i samråd med berörda myndigheter och anpassar verksamheten efter det. Det är också viktigt att nämnden säkerställer att de personer, i upphandlade företag, som arbetar direkt med insatsen stöd, har rätt kompetens och är lämpade för detta arbete.

Bilaga 2 till revisionsberättelsen

Angående verksamheten vid kommunens alkoholtogtagning vid Dag Hammarskjölds väg 13

Granskningen visar att det finns ett behov av att föra en diskussion kring verksamheten vid Dag H mellan uppdragssida, socialsekreterare, behandlingsteamet och berörda chefer. Förstudien indikerar att många klienter avvisas från behandling av personalen på Dag H, och att det behov av insatser som finns idag, bara till begränsad del möts av verksamheten vid Dag H. Förstudien indikerar också att det stundtals finns belägningsproblem i verksamheten vid Dag H som också bör bli föremål för diskussion hur detta kan förbättras. En generell rekommendation är att verksamheten fortlöpande gör kundundersökningar till såväl klienter som placerande handläggare.

Granskning av IT i skolan

PwC har på vårt uppdrag genomfört en granskning av IT i skolan. Granskningens sammanfattande bedömning är att det inte finns en helt tillfredställande hantering avseende IT inom undervisningen i grundskolan.

Detta grundas bland annat på följande:

- De styrande dokumenten är inte implementerade på ett tillräckligt sätt inom många skolor
- det finns betydande variationer mellan skolorna
- uppföljning och utvärdering av IT i skolan har inte varit tillräcklig.

Vi vill samtidigt framhålla att det är positivt att det finns strategisk dokumentation och riktlinjer för IT-användningen i skolan samt att det finns stödjande resurser.

Vår bedömning är vidare att hanteringen av IT sannolikt fungerar väl inom många skolor. Det har skett och det planeras att genomföras olika typer av kunskapshöjande åtgärder inom det granskade området. Vi vill betona vikten av att arbeta så enhetligt som möjligt med teknik som nätverk, datorer och support inom skolan för att säkerställa likartade förutsättningar för eleverna. Vi har även noterat att det pågår arbete i syfte att etablera mer enhetliga arbetssätt.

Granskning av förskolans chefsorganisation

PwC har på vårt uppdrag genomfört en granskning av förskolans chefsorganisation.

Den nya ledningsorganisationen uppfattas av flertalet av de 895 medarbetare som besvarat enkäten, generellt sett, inte ha bidragit till en bättre styrning och utveckling av verksamheten. Mot bakgrund av det stora antalet medarbetare som deltagit i undersökningen och med utgångspunkt i de svar och synpunkter som lämnats, rekommenderar vi att en djupare analys görs av ledningsfunktionen i förskolan.

Vi vill också betona att undersökningens resultat ger en generell bild och att det kan finnas stora skillnader mellan hur olika enheter eller förskolor uppfattar att ledningsorganisationen fungerar.

Bilaga 2 till revisionsberättelsen

Genomgång av kommunens visselblåsarsystem

PwC har på vårt uppdrag genomfört en granskning av kommunens särskilda rapporteringfunktion för att underlätta omhändertagande av anmälningar om misstänkta felaktigheter i kommunens verksamheter. Den sammanfattande bedömning är att funktionen i dess nuvarande utformning inte uppfyller de krav som kan ställas på ett välfungerande visselblåsarsystem. Detta grundas bland annat på följande:

- En mycket liten andel (uppskattningsvis färre än 15) av cirka 200 inkomna tips avser misstankar om allvarliga oegentligheter. Den absoluta majoriteten av tips avser annat som exempelvis felanmälningar eller individärenden för vilka det finns andra rapporteringskanaler,
- Det saknas tydlig information om funktionens syfte, organisation, funktion och målgrupp. Exempelvis är det oklart vilken typ av oegentligheter som ska rapporteras, kriterier för när utredningar skall initieras och hur och av vem utredningar ska bedrivas. Vidare är det oklart hur återrapportering och övervakning av funktionen skall gå till,
- Det är också oklart i vilken grad funktionen uppfyller krav vad gäller exempelvis hantering av personuppgifter, säkerhet, behörighet och sekretess.

Samtidigt är det mycket positivt att det finns en alternativ kanal för att rapportera misstankar om oegentligheter. En välfungerande tipsfunktion är en viktig del av ett övergripande arbete att förebygga och tidigt upptäcka oegentligheter som inte fångas upp i andra sammanhang.

En rätt utformad funktion uppfattas som tillförlitlig och kan bidra till att upprätthålla förtroendet för en verksamhet och tillvarata och främja en sund organisationskultur.

Granskning av studie- och yrkesvägledning i Uppsala kommun

PwC har på vårt uppdrag, granskat om studie- och yrkesvägledning i Uppsala kommun bedrivs på ett ändamålsenligt sätt. Granskningen har ett särskilt fokus på hur arbetet kring studie- och yrkesvägledning fungerar i skolorna vid sidan av de insatser som görs av professionen, studie- och yrkesvägledare.

Granskningsobjekt har varit ansvariga nämnder, d v s barn- och ungdomsnämnden (BUN) samt utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden (UAN). Dessa nämnder har dock fr o m år 2015 upphört och ansvaret för verksamhetsområdet åligger fortsatt den nybildade utbildningsnämnden.

Granskningen visar följande:

- Att mål och riktlinjer för studie- och yrkesvägledningen har antagits av tidigare barn- och ungdomsnämnden och utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden. Utifrån målen har arbetsplaner upprättats där det framgår vad som ska göras och hur arbetet ska gå till. I måldokumentet framhålls att en förutsättning för framgångsrikt arbete är att skolorna arbetar strukturerat med studie- och yrkesorientering i enlighet med det som uttrycks i måldokumentet.

Bilaga 2 till revisionsberättelsen

- Att endast tolv av 34 skolor uppger att de har en studie- och yrkesorienteringsplan. Innehållet i planerna tenderar i många fall att avgränsas till insatser som utförs av studie- och yrkesvägledarna. Insatser kopplade till studie- och yrkesvägledning i ett vidare perspektiv förekommer inte i planerna i någon större omfattning.
- Att det inte går att se att och hur ansvariga nämnder under år 2014 följt upp de antagna målen och riktlinjerna.
- Att det är stora skillnader mellan grundskolorna hur mycket resurser som satsas på studie- och yrkesvägledning. Den skola som satsar mest har mer än tre gånger så mycket resurser per elev jämfört med den som satsar minst.

Grundat på ovanstående är vår samlade bedömning och svar på revisionsfrågan att ansvariga nämnder inte kan sägas ha haft en ändamålsenlig styrning av verksamheten.

Granskning av LSS-verksamheten i Uppsala kommun

PwC har på vårt uppdrag, granskat LSS-verksamheten i Uppsala kommun. Efter genomförd granskning är den sammanfattande bedömningen att ansvariga nämnder inte fullt ut säkerställt en ändamålsenlig LSS-verksamhet. Bedömningen grundar sig bl a på följande observationer:

- Verksamheten saknar en verksamhetsplan för år 2015.
- Det saknas stöd till handläggarna i form av vägledning med tillhörande tillämpningsanvisningar.
- Det saknas heltäckande skriftliga rutiner som är kända och tillämpas för handläggning, uppföljning och informationsöverföring.
- Brukarföreträdarnas synpunkter bekräftar till stor del de utvecklingsområden och brister såväl ledning som handläggare uppmärksammat. Från brukarhåll finns en frustration över brist på dialog och delaktighet.
- Övergripande systematisk uppföljning av kritiska moment i handlägningsprocessen genomförs inte i den utsträckning som det bör.
- Bristen på bostäder

Förutsättningarna för handläggarna att bedriva en ändamålsenlig och rättsäker biståndsbedömning kan enligt granskningen förbättras i flera avseenden, vilket i sin tur bör leda till att nämndens förutsättningar att aktivt styra verksamheten i önskvärd riktning, ökar.

Bilaga 2 till revisionsberättelsen

Nämnders och styrelserns arbete med intern kontroll mm

Som en del i granskningen av 2013 års verksamhet gjordes en genomgång av styrelser och nämnders protokoll. Genomgången omfattade följande områden:

- Genomgång av internkontrollplaner och rapportering av genomförda kontrollaktiviteter samt bedömning av styrelsens/nämndens arbete med detta.
- Uppföljning av styrelsens/nämndens hantering av revisionens rapportering med fokus på granskning av intern kontroll och granskning inom området etik och korruption.
- Uppföljning av rapportering av verksamhet och ekonomi samt bedömning av styrelsens/nämndens aktiviteter utifrån lämnad rapportering.

I 2014 års revisionsplan ingår en uppföljning av den tidigare granskningen. Uppföljningen har skett genom:

- Läsning av styrelser / nämnders protokoll.
- Genomgång av internkontrollplaner 2014.
- Genomgång av rapportering av internkontrollarbetet till kommunstyrelsen och Uppsala Stadshus AB.

Vi kan konstatera att samtliga granskade nämnder och styrelser har utarbetat internkontrollplaner och behandlat dessa på sammanträden. Rapportering av internkontrollarbetet sker i samtliga granskade nämnder. För övervägande del av nämnderna sker rapportering i samband med årsbokslut

Under 2013 behandlade kommunstyrelsen inte internkontrollfrågorna i tillräcklig omfattning. Ett behov fanns att stärka uppsikten över kommunens samlade internkontrollarbete. En betydande förbättring har skett under 2014. Vid kommunstyrelsemötet i april 2014 behandlades flera ärenden beträffande den interna kontrollen däribland riktlinjer för bisysslor, representation och arbete mot mutor. Under 2014 har policy och riktlinjer för representation samt policy och riktlinjer mot mutor antagits av kommunfullmäktige. Riktlinjer för bisysslor och kommungemensamma mål för intern kontroll har antagits av kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen har för 2014 även beslutat om en kommungemensam internkontrollplan. Syftet med denna är att skapa enhetliga format och strukturer för samtliga nämnder. Den syftar vidare till att alla verksamheter har medvetenhet kring frågor om mutor och jäv samt att grundläggande sambandskontroller i gemensamma IT-system upprätthålls.

Sammanfattande resultat av genomförd uppföljning:

- I likhet med föregående år kan vi konstatera att samtliga nämnder och styrelser utarbetat internkontrollplaner. Kommunstyrelsen har vidare beslutat om kommungemensamma mål för intern kontroll och även antagit en kommungemensam internkontrollplan.

Bilaga 2 till revisionsberättelsen

- Vi bedömer att arbetet med intern kontroll och förebyggande arbete för att minska risker för korruption och oegentligheter stärkts under året. Vi noterar även att uppföljning har skett av internkontrollplanerna och rapporterats till kommunstyrelsen under början av 2015. I samband med granskningen har vi noterat att fem nämnder erhållit rapportering under 2014 (fram till oktober). En löpande rapportering av arbetet bör eftersträvas vilket även gäller rapportering för kommunstyrelsens övergripande uppsikt över den interna kontrollen. I ca hälften av de nämndspecifika internkontrollplanerna behandlas risker för oegentligheter.
- Uppsala Stadshus AB har en väl fungerande uppföljning av dotterbolagens arbete med intern kontroll.
- Vi kan i likhet med föregående år notera att styrelser och nämnder inte behandlar samtliga översända revisionsrapporter.
- I likhet med föregående år sker uppföljning och rapportering av ekonomi och verksamhet till nämnder och styrelser. Månadsvis rapportering sker i vissa nämnder och styrelser.

Granskning av intern kontroll i redovisningsprocessen 2014

Vi kan konstatera att vissa åtgärder vidtagits/planeras för att skapa god intern kontroll i redovisningsprocessen, men fortfarande kvarstår brister som påtalats under många år.

En allvarlig brist som kvarstår sedan flera år är att löneutbetalningsfilen inte attesteras. En orsak kan vara att det inte finns någon tydlig delegation om vem som ska attestera och vad attesteringen innebär. Antalet attesterade utanordningslistor har ökat men fortfarande attesteras inte ca 20 % av utanordningslistorna.

Granskning av generella IT-kontroller 2014

Av totalt 20 brister som noterades under 2013 års granskning kvarstår 10 stycken som ej åtgärdade och för resterande 10 brister har aktiviteter påbörjats. Vi kan konstatera att vissa åtgärder vidtagits/planeras för att skapa grundläggande IT-säkerhet och förvaltningsstruktur för kritiska applikationer, men vi ser särskilt allvarligt på att tidigare påpekade säkerhetsbrister kvarstår i kommunens datasystem.

Utlåtande avseende delårsrapport 2014-08-31

Revisorerna skall bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål för den ekonomiska förvaltningen som fullmäktige beslutat om. Vi bedömde att:

- delårsrapporten i allt väsentligt uppfyller kraven enligt den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed med två undantag. En samlad redovisning och bedömning saknas om huruvida målen för god ekonomisk hushållning uppnås. Vidare saknas en beskrivning av tillämpade redovisningsprinciper.
- det finansiella resultatet i delårsrapporten är inte förenligt med de av fullmäktige fastställda målen. Det långsiktiga finansiella målet med ett resultat som uppgår till 2 % av skatteintäkter och kommunal ekonomisk utjämning uppnås i delårsboksutet

Bilaga 2 till revisionsberättelsen

men uppnås inte i lämnad prognos. Den budget som kommunfullmäktige beslutat om beräknas i nuvarande prognos inte heller att uppnås. Målsättningen att skattefinansierade investeringar långsiktigt ska finansieras till 75% med egna medel uppnås inte i lämnad prognos. Självfinansieringsgraden uppgår till 49% exkluderat förvärvet att Ulleråkerområdet.

Övriga iakttagelser som gjorts och som bör beaktas är:

- I delårsrapporten redovisas en sjunkande trend vad gäller nettokostnadernas utveckling. Under 2014 förväntas kommunens nettokostnader öka med 3,7 % vilket kan jämföras med 4,3 % för 2013, 5,1 % för 2012 och 5,4 % för år 2011. Vi ser positivt på denna utveckling men vi konstaterar samtidigt att ytterligare åtgärder måste vidtas för att få ner nettokostnadsökningen till acceptabel nivå.
- Flera uppdragsnämnder redovisar även detta år underskott i prognosen för 2014. Nämnden för hälsa och omsorg redovisar ett underskott i prognosen med -23 mnkr, Gatu- och samhällsmiljönämnden redovisar ett underskott i prognosen med -16 mnkr och Styrelsen för vård och bildning redovisar ett underskott i prognosen med -19 mnkr. I resultatet för Styrelsen för vård och bildning ingår avkastningskrav med 85 mnkr. I delårsrapporten anges att ett effektiviseringsbehov finns framåt på ca 200 mnkr och att åtgärder måste vidtas inför 2015. Detta ställer stora krav på ledning och styrning för att uppnå kommunens målsättningar om en god ekonomisk hushållning.

En betydande del av kommunens verksamhet och tillgångsmassa återfinns i kommunens bolagssektor. Under 2013 bolagiserades huvuddelen av kommunens fastigheter och framtida investeringsplaner är omfattande i de kommunala bolagen. Investeringarna kommer att finansieras via eget kassaflöde men även genom ökad upplåning. Vi vill peka på att det är mycket angeläget med en utvecklad och ändamålsenlig uppföljning av kommunkoncernens investeringar och finansiering.

- Kommunens bolagsstyrning utgår från definierade roller för kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, Uppsala Stadshus styrelse och respektive bolagsstyrelse. I styrningen av bolagen har Uppsala Stadshus en mycket viktig roll och har att använda och utveckla de styrinstrument som finns. Kommunstyrelsens uppsiktroll över hela kommunkoncernens verksamhet blir central och har förtydligats i och med förändrad lagstiftning under 2013.

Granskning av årsredovisning
Se bifogad granskningsrapport

Lekmannarevision

Lekmannarevisorer utses för varje bolag och hämtas från kretsen Kommunens revisorer. Granskningen av Uppsala Stadshuskoncernens bolag har genomförts enligt fastställd revisionsplanering.

REVISORERNAS REDOVISNING AV BUDGETANSLAGETS ANVÄNDNING

Vi har till vårt förfogande haft ett anslag på 6 725 tkr. Anslaget har använts enligt följande:

Bilaga 2 till revisionsberättelsen

Uppsala kommunrevision	Utfall 2012 (tkr)	Utfall 2013 (tkr)	Budget 2014 (tkr)	Utfall 2014 (tkr)
Arvoden, sammanträdes- och förrättningsers. övriga ers och PO	743	762	914	793
Köp av verksamhet	4953	5286	4961	5160
Förebyggande arbete mot korruption	1000	475	600	600
Övriga personalkostnader	125	131	200	132
Övrigt	141	51	50	31
Summa	6962	6705	6725	6716

Uppsala den 17 april 2015

Lars-Olof Lindell
Ordförande

Jörgen Ullenhag
Vice ordförande

Hans Edlund

Birgitta Erixon

Roger Thelander

Ove Heimfors

Sture Jansson

Niclas Malmberg

Sophia Resman

Inger Söder-Wolgast

Gunilla Zetterling